

Preporuke za dalju reformu sektora bezbednosti

Uspostavljanje objedinjenog sistema bezbednosti

1. Treba izraditi Strategiju nacionalne bezbednosti Republike Srbije na osnovu strategije društvenog razvoja, spoljnopolitičke strategije i drugih komplementarnih strateških dokumenata Republike Srbije i usvojiti je u Narodnoj skupštini.
2. Strategijom nacionalne bezbednosti treba utvrditi jedinstveni sistem bezbednosti Republike Srbije, te odrediti njegovu opštu strukturu i način upravljanja sistemom.
3. Zakonom o Narodnoj Skupštini treba proširiti i precizirati, odnosno urediti nadležnosti Narodne Skupštine i njenih tela u kontroli i nadzoru sistema bezbednosti i svih njegovih aktera.
4. Posebnim zakonom treba utvrditi nadležnosti Saveta za nacionalnu bezbednost Republike Srbije za usmeravanje, koordinaciju i nadzor nad sistemom bezbednosti, kao i odgovornost koju Savet ima prema Narodnoj skupštini.
5. Treba doneti zakon o demokratskoj civilnoj kontroli i javnom nadzoru sistema bezbednosti i svih njihovih aktera, a posebno državnih i nedržavnih aktera koji su ovlašćeni da nose oružje i koriste silu.
6. Treba doneti zakon o zaštiti tajnosti podataka, postupcima njihove klasifikacije i deklasifikacije, kao i o izdavanju sertifikata za pristup klasifikovanim podacima.
7. Treba doneti zakon o sprečavanju diskriminacije i osnovati specijalizovana državna tela koja bi se bavila nadzorom njegovog sprovođenja i unapređenjem stanja u ovoj oblasti.
8. Treba usvojiti Nacionalnu strategiju za poboljšanje položaja žena i Zakon o ravnopravnosti polova i njima dodatno potvrditi antidiskriminacione i afirmativne mere vezane za zapošljavanje i napredovanje žena u službi.
9. Treba razviti posebne programe za integraciju Roma, kao jedne od najmanje zastupljenih nacionalnih manjina, u državne institucije koje koriste silu, posebno u policiju.

10. Treba osigurati postojanje transparentne procedure dodele sredstava iz budžetske linije 481 namenjene organizacijama civilnog društva.
11. Posebnim zakonom ili dopunom postojećih dodatno treba razraditi postupke i mere za zaštitu ljudskih prava pripadnika državnih aparata sile, kao i građana kad se nađu u njegovom zahvatu.
12. Dopunom zakona treba obavezati sve činioce sistema bezbednosti da redovno izveštavaju Narodnu skupštinu i javnost o stanju ljudskih prava i o eventualnim kršenjima ljudskih prava pripadnika ovog sistema i ostalih građana.
13. Dopunom zakona ili podzakonskim aktima dodatno treba urediti i precizirati obaveze koje akteri sistema bezbednosti imaju prema nezavisnim državnim organima Republike Srbije.
14. Treba obezbediti uslove za nesmetan rad Državne revizorske institucije, kao i za redovnu kontrolu trošenja budžetskih sredstava svih državnih aktera u sistemu bezbednosti.
15. Kako bi Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja bio potpuno primenjivan, nužno je hitno doneti komplementarne propise, a posebno Zakon o klasifikaciji tajnih podataka.
16. U svim institucijama u sektoru bezbednosti treba što pre preći sa linijskog na programski budžet kako bi namena budžetskih sredstava bila jasnije predstavljena.

Državni akteri koji koriste silu

Vojska srbije

1. Na predlog ministra odbrane treba usvojiti Strategijski pregled odbrane i Belu knjigu odbrane Republike Srbije i predložiti ih Narodnoj Skupštini.
2. Treba izraditi i usvojiti Strategiju odbrane i Vojnu doktrinu.
3. Zakonom treba urediti procedure i nadležnosti za sprovođenje demokratske civilne kontrole i javnog nadzora nad Vojskom Srbije i sistemom odbrane.
4. Treba doneti nov zakon o vojnim službama bezbednosti.
5. Treba otkloniti nesaglasnosti koje postoje između Ustava, Zakona o odbrani i Zakona o Vojsci Srbije, i to u delovima koji se odnose na komandne nadležnosti Predsednika Republike, kao i u delovima koji se odnose na upravljanje sistemom odbrane.
6. Dopunom Zakona o odbrani i Zakona o Vojsci Srbije dodatno treba razgraničiti nadležnosti Ministarstva odbrane i Generalštaba VS, kao i utvrditi njihov međusobni odnos subordinacije i saradnje.
7. Dopunom Zakona o odbrani i Zakona o Vojsci Srbije treba jasno utvrditi mesto i nadležnosti ministra odbrane u civilnom lancu komandovanja Vojskom, odnosno u rukovođenju i upravljanju Vojskom i sistemom odbrane.
8. Zakonom treba obavezati predsednika Republike na to da pre postavljenja ili pre razrešenja načelnika Generalštaba i rukovodilaca vojnih službi bezbednosti pribavi mišljenje Odbora Narodne skupštine nadležnog za poslove odbrane, kao i mišljenje ministra odbrane.
9. Dopunom zakona ili podzakonskim aktom treba omogućiti veću javnu vidljivost rada i neklasifikovanih nalaza Inspektorata odbrane, te javnu vidljivost postupanja po njegovim preporukama.
10. Posebnim zakonom treba ustanoviti državni fond za reformu vojske, kojim bi, uz ostalo, trebalo urediti upravljanje, konverziju i prodaju viška državne imovine koju koristi Vojska Srbije, te urediti usmeravanje sredstava dobijenih prodajom ove imovine u Fond.
11. Treba dopuniti Zakon o Vojsci Srbije odredbama o postupku i kriterijumima za vanredno unapređivanje profesionalnih vojnih lica.
12. Dopunom Zakona o Vojsci Srbije dodatno treba razraditi nadležnosti i delovanja vojne policije ili treba doneti poseban zakon o vojnoj policiji.
13. Na predlog ministra odbrane treba utvrditi mere, postupke i rokove za uspostavljanje srazmere broja i vrste zaposlenih civilnih i vojnih lica u Ministarstvu odbrane.

14. Aktom Vlade treba utvrditi, odnosno treba ograničiti broj državnih sekretara u Ministarstvu odbrane, te precizno popisati njihove nadležnosti i odgovornosti.
15. Na predlog ministra odbrane posebnim aktom treba utvrditi i naložiti primenu sistemskih mera za podsticanje i ostvarivanje rodne ravnopravnost u Vojsci Srbije i sistemu odbrane.
16. Na predlog ministra odbrane posebnim aktom treba utvrditi i naložiti primenu sistemskih mera za podsticanje i ostvarivanje srazmerne zastupljenosti nacionalnih manjina u Vojsci Srbije i sistemu odbrane.
17. Dosledno treba poštovati obavezu Ministarstva odbrane da Vladu, Skupštinu i javnost redovno i potpuno izveštava o načinu trošenja godišnjeg budžeta za Vojsku i odbranu.
18. Na predlog ministra odbrane treba usvojiti poseban plan za reformu vojnog školstva.
19. Posebnim aktom treba utvrditi postupke za redovno izveštavanje Skupštine, Vlade, predsednika Republike i javnosti o eventualnom kršenju pravnih normi, a posebno o kršenju ljudskih prava u sistemu odbrane i u Vojsci Srbije.

Policija

1. Treba ukinuti gornji prag za prijem žena na obuku i školovanje za policijske poslove, kao i omogućiti da sve kandidatkinje koje ispunjavaju potrebne uslove, te uspešno polože prijemni ispit za pohađanje Kursa osnovne policijske obuke i Kriminalističko-policijske akademije budu primljene na kurseve, kao i da im se školovanje finansira iz budžetskih sredstava.
2. Treba razviti i uspostaviti aktivne mere za zadržavanje žena na policijskim poslovima, kao i za podsticanje njihovog napredovanja ka rukovodećim mestima u operativnom sastavu bez pozitivne diskriminacije.
3. Treba odvojiti posebna budžetska sredstva za oglašavanje konkursa za policajce na jezicima manjina i u njihovim medijima i obezbediti to da pripadnike manjina koji su primljeni na obuku i školovanje za policijske poslove ne diskriminišu njihovi vršnjaci.
4. Iz člana 5 Zakona o policiji treba izbaciti termin "opravdani interes", jer je u suprotnosti sa međunarodnim standardima o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja.
5. Informator MUP treba dopuniti podacima o vrstama usluga koje MUP pruža, o procedurama za ostvarivanje prava pred tim organom, o najznačajnijim mišljenjima i stavovima u vezi sa primenom zakona za kojima postoji veliki

interes, kao i ažurirati ga redovno. Ovaj Informator treba dopuniti i podacima o raspoloživim budžetskim sredstvima, kao i o drugim sredstvima, te podacima o njihovom trošenju. Posebno ga treba dopuniti podacima o broju zaposlenih, o platama, o javnim nabavkama, o raspoloživoj opremi i o drugim sredstvima rada. U okviru Informatora, ili kao zasebne izveštaje, treba objavljivati pregled o ostvarivanju dopunskih sredstava pružanjem usluga MUP (član 182 ZoP), kao i informacije o vanbudžetskim sredstvima prikupljenim za poboljšanje rada policije, kao što su pomoć ili donacije domaćih i stranih nedržavnih subjekata i drugih pravnih lica (član 18 ZoP). Najmanje dva puta godišnje treba, pored Liste zakona koje primenjuje policija, objavljivati i objašnjenja najvažnijih zakonskih promena.

6. Što pre treba preći sa linijskog na programski budžet radi jasnijeg predstavljanja namene budžetskih sredstava. Treba što pre obezbediti i sve potrebne uslove za rad Državne revizorske institucije, a njene službenike dodatno obučiti za kontrolu finansijskog poslovanja policije i MUP u celosti.
7. Treba uspostaviti mehanizme obavljanja redovnih konsultacija MUP sa predstavnicima građanskog društva i građana o prioritetima politike, kako na nacionalnom, tako i na lokalnom nivou. Takođe, treba razmotriti osnivanje stalnih konsultativnih tela sa organizacijama građanskog društva kako bi bio unapređen proces izrade predloga praktične politike i zakona iz nadležnosti MUP ključnih za približavanje Srbije EU, kao i za konkurisanje za pretprištopnu pomoć iz IPA fondova.
8. Treba usvojiti i objaviti Nacionalni plan za rad policije u lokalnoj zajednici i obezbediti sredstva za njegovo sprovođenje. U sklopu sprovođenja ovog plana, treba podržati osnivanje i rad savetodavnih grupa građana na nivou mesnih zajednica, kao i rad interagencijskih tela za saradnju policije sa opštinskim vlastima i građanima u svim opštinama u Srbiji.
9. Radi uspešnijeg reorganizovanja MUP i policijske službe treba podstaći i propisima naložiti dalju dekoncentraciju odlučivanja u operativnim poslovima.
10. Povećavanjem ovlašćenja direktora policije treba smanjiti mogućnosti za politizaciju operativnog rada policije, te dodatno obezbediti to da policija operativno ne zavisi od nadležnog ministarstva.
11. Treba promeniti članove 177, 178 i 175 Zakona o policiji koji sužavaju operativnu nezavisnost neophodnu za efikasno delovanje unutrašnje kontrole. Takođe, treba opremiti regionalne centre Sektora za unutrašnju kontrolu i dodeliti im veći broj izvršilaca kako bi se omogućila efikasna kontrola rada policije i van Beograda. Sektor unutrašnje kontrole treba podstaći da posebno ispituje i sprečava korupciju u policiji.
12. Poslanici Narodne skupštine RS, a posebno članovi Odbora za odbranu i bezbednost treba da preuzmu inicijativu za nadzor rada MUP i da koriste sve mehanizme koji su im na raspolaganju. Pored razmatranja Izveštaja o

radu ministarstva i stanju bezbednosti u RS, koji ministar, u skladu sa Zakonom o policiji (član 9), mora da podnese jednom godišnje, Odbor može da zahteva i poseban izveštaj o radu sektora unutrašnje kontrole MUP (član 179), kao i druge izveštaje iz delokruga rada Ministarstva, a može i da postavlja usmena i pisana pitanja o konkretnim aktivnostima MUP.

13. U izveštajima o radu sudova i javnih tužilaštava treba posebno da budu prikazani podaci o rezultatima pojedinih oblika kontrole rada policije, kao i podaci koji ukazuju na eventualne teškoće prilikom ostvarivanja te kontrole. Ti podaci treba da budu dostupni i javnosti.
14. Javna tužilaštva i sudovi treba posebnu pažnju da posvete efikasnom progonu i kažnjavanju svih nezakonitosti u radu policije, kao i da, bez odugovlačenja postupka, odlučuju o naknadama štete koja je pričinjena zbog nezakonitog ili nepravilnog rada policije.
15. Sudovi treba da unaprede odlučivanje o zakonitosti konačnih upravnih akata policijskih organa, uključujući u to i upravne akte kojima se odlučuje o pravima i dužnostima pripadnika policije.
16. Treba što pre obezbediti sve potrebne uslove za rad Zaštitnika građana, Poverenika za slobodan pristup informacijama i Državne revizorske kuće, a njihove službenike dodatno obučiti za kontrolu i nadzor rada policije. Usvojiti mehanizam koji bi osigurao sprovođenje rešenja ovih nezavisnih organa u MUP i policiji.
17. Vlada RS treba da usvoji plan za usaglašavanje postojećeg pravnog okvira za organizovanje i delovanje policije sa Ustavom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, ciljevima reforme policije i preuzetim obavezama u Sporazumu o saradnji i pridruživanju (članovi 80–87), kao i sa obavezama preuzetim u okviru regionalne saradnje (materijalno usaglašavanje).
18. Treba izvršiti temeljnu reviziju zakona i podzakonskih akata koji uređuju rad policije iz ugla zaštite ljudskih prava i proveriti njihovu usklađenost sa međunarodnim propisima. Posebnu pažnju treba posvetiti internim propisima policije kojima se uređuju pojedina pitanja značajna za njen rad (interne instrukcije i uputstva).
19. Treba sprovesti sveobuhvatnu analizu i reviziju kadrova u saglasnosti sa Strateškim planom. Na osnovu analize treba osmisliti adekvatan socijalni program i rasporediti finansijska sredstva neophodna za smanjenje broja zaposlenih. Takođe, na osnovu revizije kadrova treba sprovesti nezavisnu reviziju primanja u MUP.
20. Upravu za ljudske resurse treba osposobiti za to da transparentno i u skladu sa kriterijumima kvaliteta vodi odabir i obuku kadrova, unapređuje i razvija karijeru svih policajaca i pomoćnog osoblja u skladu sa savremenim principima upravljanja ljudskim resursima.

21. Treba doraditi mehanizme za efikasnu koordinaciju i standardizaciju specijalističke obuke u MUP, te Upravu za stručno obrazovanje, osposobljavanje, usavršavanje i nauku zadužiti za to da, u saradnji sa organizacionim jedinicama MUP i Upravom za ljudske resurse, planira i sprovodi ovu obuku.
22. Treba dati prednost razvoju funkcionalnih i održivih kapaciteta kriminalističko-obaveštajne analitike u policijskoj službi, čime bi njihovi nalazi bili dostupni svim operativnim jedinicama kojima su potrebni.
23. Ministarstvo unutrašnjih poslova treba da razvije i posebne kampanje kojima će povećati poverenje onih grupa koje imaju najmanje poverenje u rad policije, kao što su to mlada urbana populacija i pripadnici određenih nacionalnih manjina.
24. Treba usvojiti Strategiju MUP koja bi jasno istakla prioritete reforme policije u toku sledećih tri do pet godina.
25. Dodatno treba razviti analitičke kapacitete u svim organizacionim jedinicama u MUP, posebno u Upravi za analitiku u okviru Direkcije policije, kao i raditi na poboljšanju statusa analitičkih poslova unutar MUP. Ovo bi trebalo da obezbedi to da policija pređe na rad zasnovan na znanju (*knowledge-based policing*).
26. Treba razmotriti mogućnost prebacivanja upravnih poslova (izdavanje ličnih dokumenata i slično) iz nadležnosti MUP u Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu.

Bezbednosno-obaveštajne službe

1. Dopunom i usaglašavanjem postojećih zakona, kao i članovima u novim zakonima o civilnoj i vojnim službama bezbednosti na jedinstven način treba urediti ovlašćenja, nadležnosti i procedure za odobravanje i primenu posebnih mera, kao i za nadzor primene posebnih mera kojima se privremeno ograničavaju Ustavom zajamčena ljudska prava, a time u potpunosti potvrditi i opredeljenja Ustava RS o vladavini prava i poštovanju ljudskih prava, kao i o primeni najviših evropskih standarda u ovoj oblasti.
2. Treba doneti novi zakon o Bezbednosno-informativnoj agenciji kojim, uz ostalo, precizno treba urediti nadležnosti, procedure i instrumente za sprovođenje demokratske civilne kontrole i nadzora nad njenim radom.
3. Treba usvojiti plan Vlade Srbije za reformu službi bezbednosti i za tu svrhu predvideti posebna budžetska sredstva.

4. Zakonom treba obavezati predsednika Vlade da pre postavljanja ili pre razrešavanja direktora BIA pribavi mišljenje Odbora za odbranu i bezbednosti Narodne skupštine i mišljenje Saveta za nacionalnu bezbednost.
5. Posebnim zakonom treba urediti postupanje sa tajnim dosijeima koje su o građanima vodile službe bezbednosti Srbije i Jugoslavije od 13. maja 1944. godine, te naložiti njihovo izuzimanje iz službi, odnosno smeštanje u državne arhive ili u određeni, za tu svrhu posebno osnovan, državni organ.
6. U novim zakonima o civilnoj službi bezbednosti i vojnim službama bezbednosti posebno treba razraditi i precizirati obaveze službi prema nadzornim organima i dopuniti ih onim oblicima kontrole i nadzora koji nisu razrađeni u Zakonu o osnovama uređenja službi bezbednosti Republike Srbije.
7. Treba unaprediti izveštavanje javnosti o nalazima Državne revizorske institucije, Odbora za odbranu i bezbednost i Odbora za finansije Narodne skupštine, koji su proistekli iz kontrole finansijskog poslovanja službi bezbednosti.
8. Zakonom i sistemskim merama treba podržati sudove u tome da postanu potpuno nezavisni u odnosu na izvršnu vlast i time im omogućiti da uspešno nadziru rad službi bezbednosti, a ujedno ih obavezati na to da javnosti predočavaju podatke o rezultatima i eventualnim teškoćama koje imaju prilikom ostvarivanja ove svoje uloge.
9. Posebnim aktom i merama treba osigurati to da službe bezbednosti u potpunosti ispunjavaju obaveze koje proističu iz Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, kao i one koje proističu iz člana 15 Zakona o osnovama uređenja službi bezbednosti.
10. Treba što pre obezbediti sve potrebne uslove za rad Državne revizorske institucije, a njene službenike dodatno obučiti za kontrolisanje finansijskog poslovanja službi bezbednosti.
11. Posebnim aktom treba utvrditi sistemske mere za podsticanje i ostvarivanje rodne ravnopravnost u službama bezbednosti i naložiti njihovu primenu.
12. Posebnim aktom treba utvrditi sistemske mere za podsticanje i ostvarivanje srazmerne zastupljenosti etničkih zajednica u službama bezbednosti i naložiti njihovu primenu.
13. Treba izraditi i primeniti strategiju komunikacije sa javnošću za svaku od službi bezbednosti, koja će, između ostalog, doprineti boljoj obaveštenosti javnosti o ulozi službi bezbednosti u demokratskom društvu i osigurati redovno izveštavanje javnosti o značajnim bezbednosnim pojavama i događajima u Srbiji i njenom okruženju.
14. U izveštaje o radu službi bezbednosti koje one podnose državnim nadzornim organima treba ugraditi podatke koji omogućavaju pouzdano ocenjivanje efikasnosti njihovog rada.

15. U izveštaje o radu službi bezbednosti koje one podnose državnim nadzornim organima treba ugraditi podatke koji omogućavaju pouzdano ocenjivanje efektivnosti njihovog rada.
16. Akademska zajednica i organizacije civilnog društva treba sistematski da podstiču javnu raspravu o svrsi, ulozi i nadležnostima, kao i o rezultatima rada službi bezbednosti u demokratskom poretku Srbije.
17. Sistematski treba istraživati stavove građana Srbije o službama bezbednosti i o njihovoj reformi, a rezultate redovno saopštavati javnosti i nadležnim državnim organima.
18. Unapređivanjem delovanja organizacija civilnog društva, nezavisnih državnih institucija i medija treba doprineti jačanju javnog nadzora nad službama bezbednosti.

Državni organi sa određenim policijskim ovlašćenjima

1. Carinski zakon treba dopuniti odredbama o parlamentarnoj kontroli i javnom nadzoru korišćenja oružja i sile, kao i postupaka za tajno prikupljanje podataka o carinskim obveznicima.
2. Dopunom zakona treba trajno urediti postupke i nadležnosti za skladištenje i uništavanje obaveštajnih podataka kojima raspolažu UC, USPN i poreska policija.
3. U nacrt novog Carinskog zakona treba uključiti odredbe o zabrani diskriminacije.
4. Zakon o proizvodnji i prometu naoružanja i vojne opreme treba dopuniti odredbama o postupcima i nadležnostima državnih organa prilikom nabavljanja naoružanja i vojne opreme.
5. Dosledno treba realizovati kratkoročne i srednjoročne prioritete rada UC, određene Nacionalnim programom integracije Srbije u Evropsku uniju.
6. Treba stvoriti sve potrebne uslove za ubrzanu modernizaciju Odeljenja za unutrašnju kontrolu UC.
7. Novim nacrtom Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma treba definisati to koji organ kontroliše USPN prilikom evidentiranja ličnih podataka.

Državni akteri koji ne koriste silu

Narodna skupština republike srbije

1. Zakonom o Narodnoj skupštini i Poslovníkom dodatno treba precizirati obavezu Odbora za odbranu i bezbednost i Odbora za finansije Narodne skupštine da redovno kontrolišu i nadziru trošenja budžetskih sredstava dodeljenih službama bezbednosti, odnosno drugim državnim akterima u sistemu bezbednosti, kao i obavezu da o svojim nalazima obaveštavaju Skupštinu i javnost .
2. Treba usvojiti plan i program dodatnog stručnog osposobljavanja poslanika koji su članovi Odbora za odbranu i bezbednost i Odbora za finansije NSRS za obavljanje parlamentarne kontrole i nadzora nad sistemom bezbednosti i njegovim akterima.
3. U okviru Odbora za odbranu i bezbednost NSRS treba osnovati posebnu Komisiju za nadzor službi bezbednosti.
4. Treba izraditi skupštinski priručnik za parlamentarnu kontrolu i nadzor nad sistemom bezbednosti i njegovim akterima.
5. Treba izraditi srednjoročni program i godišnji plan Odbora za odbranu i bezbednost radi ostvarivanja redovne i sistematske kontrole i nadzora nad sistemom bezbednosti i njegovim akterima.
6. Treba izraditi poseban godišnji plan Odbora za odbranu i bezbednost i Odbora za finansije Narodne skupštine, po kome će obavljati budžetsku kontrolu službi bezbednosti i drugih državnih aktera u sistemu bezbednosti.
7. Treba obezbediti dodatna budžetska sredstva za osnivanje specijalizovane stručne službe Narodne skupštine, odnosno za osnivanje Odbora za odbranu i bezbednost, kao i za angažovanje nezavisnih stručnjaka koji će učestvovati u njegovom radu.
8. Dopunom zakona ili uredbom Vlade treba osigurati to da svi organi državne uprave u potpunosti poštuju zakonsku obavezu o sprovođenju javne rasprave prilikom pripremanja zakona „kojim se bitno menja pravni režim u jednoj oblasti ili kojim se uređuju pitanja koja posebno zanimaju javnost“ (član 77 Zakona o državnoj upravi), te ih obavezati da za javnu raspravu osiguraju sve potrebne uslove i obezbede dovoljno vremena.
9. Zakonom o Narodnoj skupštini i Poslovníkom treba utvrditi obaveze koje Odbor za odbranu i bezbednost ima prilikom kontrole i nadzora primene policijskih ovlašćenja u privatnom sektoru bezbednosti.
10. Treba unaprediti saradnju Narodne skupštine, odnosno saradnju Odbora za odbranu i bezbednost sa akademskim institucijama i istraživačkim organizacijama civilnog društva.

11. Treba podsticati održavanje povremenih zajedničkih sednica Odbora za odbranu i bezbednost i drugih odbora, kao što su, na primer, Odbor za inostrane poslove, Odbor za pravosuđe i Odbor za finansije.
12. Treba razmotriti potrebu osnivanja jedinstvenog odbora Skupštine koji bi bio zadužen za spoljnu, bezbednosnu i odbrambenu politiku (MIP, evropske bezbednosne integracije, VBA, VOA), odnosno odbora koji bi bio zadužen za unutrašnju bezbednosnu politiku (MUP, BIA, privatne agencije za obezbeđenje).
13. Treba izraditi i primeniti strategiju komunikacije sa javnošću Narodne skupštine.

Pravosuđe

1. Dopunama i izmenama krivičnog procesnog zakonodavstva, kao i dopunama i izmenama zakona o civilnoj i vojnim službama bezbednosti, treba utvrditi jedinstvene i precizne procedure odobravanja posebnih postupaka i sredstava za tajno prikupljanje podataka, kojima se privremeno odstupa od ustavnih prava i sloboda građana, kao i vršenje sudskog nadzora nad sprovođenjem odobrenih mera i obaveze obaveštavanja građana o prikupljenim podacima.
2. U sklopu daljih reformi pravosuđa posebnu pažnju treba posvetiti unapređenju uloge koju sudovi i javna tužilaštava imaju prilikom kontrole rada vojske, policije i službi bezbednosti. Potpuno postizanje nezavisnosti sudstva, koje bi tako bilo odvojeno od izvršne vlasti, predstavlja jednu od važnih pretpostavki efikasnosti te kontrole.
3. Programima i planovima stručnog osposobljavanja i usavršavanja sudija i tužilaca treba posebno da budu obuhvaćeni sadržaji kojima se podiže nivo znanja o specifičnostima i značaju kontrole rada aktera u sistemu bezbednosti.
4. U izveštajima o radu sudova i javnih tužilaštava treba posebno da budu prikazani podaci o rezultatima pojedinih oblika kontrole rada vojske, policije i službi bezbednosti, kao i podaci koji ukazuju na eventualne teškoće prilikom ostvarivanja te kontrole. Ti podaci treba da budu dostupni i javnosti.
5. Javna tužilaštva i sudovi treba posebnu pažnju da posvete efikasnom progonu i kažnjavanju svih nezakonitosti koje se javljaju u radu policije, vojske i službi bezbednosti i da, bez odugovlačenja postupka, odlučuju o naknada štete koja je pričinjena njihovim nezakonitim i nepravilnim radom.
6. Sudovi treba da unaprede odlučivanje o zakonitosti konačnih upravnih akata vojnih i policijskih organa, uključujući u to i upravne akte kojima se odlučuje o pravima i dužnostima pripadnika vojske, policije i službi bezbednosti.
7. Sudskom kontrolom treba da bude obuhvaćen i rad pritvorskih i zatvorskih ustanova, kao i organa carine, poreske policije i Uprave za sprečavanje pranja novca, koji su ovlašćeni da primenjuju pojedina policijska ovlašćenja.

8. Članovima Odbora za pravosuđe i upravu Narodne skupštine treba omogućiti da imaju pravo uvida u sudske odluke kojima se nalaže upotreba specijalnih dokaznih tehnika.
9. Treba povećati kapacitete Nadzornog odbora i Službe za predstavke i pritužbe VSS kako bi bilo ubrzano rešavanje po pritužbama.

Zatvori

1. Treba izraditi i usvojiti strategiju kojom bi bili određeni ciljevi, zadaci i oblici saradnje svih institucija koje mogu da doprinesu uspešnijoj resocijalizaciji lica koja su izdržala kaznu lišavanja slobode.
2. Treba obezbediti potrebna sredstva i osposobiti nadležne institucije za primenu alternativa kazni zatvora (uslovne osude sa zaštitnim nadzorom i rad u javnom interesu).
3. Što hitnije treba osnovati Komisiju Narodne skupštine koja će biti zadužena za nadzor izvršenja krivičnih sankcija, kao i doneti poslovnik o njenom radu.
4. Izveštaj Uprave za izvršenje zavodskih sankcija, koji sadrži podatke o troškovima i finansijskom poslovanju zavodskih ustanova, treba da bude dostupan javnosti.
5. Aktom Vlade treba obavezati upravu za izvršenje zavodskih sankcija da redovno obaveštava javnost o stanju u zatvorima i o eventualnim pojavama koje su značajne za sigurnosti zatvorenika i bezbednost zajednice.
6. Treba unaprediti uslove života zatvorenika i upoznati ih sa postupcima zaštite njihovih prava pred VSS i drugim organima, kao i pružiti zatvorenicima besplatnu pravnu pomoć za vođenje žalbenog postupka. Treba doneti podzakonski propis kojim bi bio regulisan postupak koji se vodi po pritužbama zatvorenika.
7. Treba ojačati kapacitete Zaštitnika građana i Pokrajinskog ombudsmana potrebne za rešavanje pritužbi zatvorenika, kao i kapacitete nevladinog sektora potrebne za javni nadzor izvršavanja krivičnih sankcija i za nadzor rada zatvora.
8. Treba osigurati to da zatvorenici koji su pripadnici nacionalnih i verskih manjina u potpunosti ostvaruju pravo na korišćenje svog jezika, pravo na upražnjavanje verskih obreda, kao i pravo na posebnu ishranu.
9. U službi obezbeđenja zatvora bi trebalo zaposliti više ljudi i istovremeno sprovesti posebnu obuku o poštovanju ljudskih prava zatvorenika.

Nedržavni akteri koji koriste silu

Privatni sektor bezbednosti

1. Treba usvojiti Zakon o privatnoj delatnosti obezbeđenja kojim bi bila propisana bezbednosna ovlašćenja i nadležnosti PBK, kao i njihov odnos sa državnim akterima u sistemu bezbednosti.
2. Zakonom o privatnoj delatnosti obezbeđenja treba propisati uslove pod kojima zaposleni u privatnom sektoru bezbednosti dobijaju dozvolu za rad u ovim firmama.
3. U Strategiji nacionalne bezbednosti i Strategiji odbrane treba definisati bezbednosnu ulogu PBK.
4. Posebnim zakonom ili dopunom postojećih zakona treba urediti način saradnje privatnih i državnih aktera u sistemu bezbednosti.
5. Dopunom Ustava, Zakona i Poslovnika treba utvrditi nadležnosti koje Narodna skupština ima u kontroli i nadzoru načina na koji PBK koriste oružje i primenjuju silu, kao i načina na koji primenjuju mere za tajno prikupljanje podataka.
6. Zakonom treba propisati neophodne standarde za obuku i školovanje zaposlenih u ovom sektoru i naložiti posebnu edukaciju o poznavanju i poštovanju ljudskih prava.
7. Treba izvršiti dopune Zakona o oružju i municiji, kojima bi se smanjilo trajanje procedure provere.
8. Treba utvrditi zakonsku odgovornost vlasnika i rukovodilaca za punu primenu zakonskih odredbi o klasifikaciji podataka, kao i za primenu zakonskih odredbi o zaštiti podataka o ličnosti.
9. Dopunama treba proširiti dejstvo Zakona o slobodnom pristupu informacija od javnog značaja, Zakona o odbrani i Zakona o krivičnom postupku na PBK.
10. Treba ustanoviti centralni registar PBK (bilo kao nezavisno telo, bilo kao poseban ogranak MUP), koji bi sadržao podatke o bezbednosnom delovanju PBK, koji imaju javni značaj.
11. Na osnovu nalaza istraživanja uporednih iskustava treba osiguravajuće kompanije podstaći na to da uvedu premije za povećani kvalitet obezbeđenja, odnosno penale za loš kvalitet obezbeđenja čuvanih vrednosti (ljudi i materijalnih sredstava).
12. Istraživanjem saznati stavove javnosti Srbije o privatnom sektoru bezbednosti, te utvrditi stepen poverenja koje građani imaju u PBK.

Nedržavni akteri koji ne koriste silu

Civilno društvo

1. Strategijom nacionalne bezbednosti i Strategijom odbrane potrebno je definisati ulogu organizacija civilnog društva u očuvanju bezbednosti Republike Srbije i u njenoj odbrani.
2. Dopunom postojećih zakona koji uređuju rad sektora i aktera bezbednosti potrebno je stvoriti pravnu osnovu za saradnju organizacija civilnog društva i aktera sistema bezbednosti.
3. Zakonskim odredbama potrebno je dodatno urediti nadležnosti, postupke, procedure i instrumente javnog nadzora nad sektorom i sistemom bezbednosti u Republici Srbiji.
4. Potrebno je usvojiti Zakon o udruženjima kako bi pravno bili uređeni rad i finansiranje organizacija civilnog društva.
5. Treba uvesti poreske i carinske olakšice za rad neprofitnih organizacija civilnog društva.
6. Organizacije civilnog društva mogu uvećati svoj kredibilitet među akterima sektora bezbednosti i u društvu tako što će raditi na nadogradnji svoje ekspertize za učestvovanje u javnom nadzoru sistema bezbednosti.
7. Veći broj zajedničkih aktivnosti organizacija civilnog društva ojačaće njihov uticaj i, verovatno, dovesti do povećanja poverenja u rad ovih organizacija.
8. Potrebno je da organizacije civilnog društva i drugi akteri sektora bezbednosti rade na razvijanju mera i postupaka koji će povećati poverenje koje akteri sistema bezbednosti imaju u organizacije civilnog društva.
9. Organizacije civilnog društva povećaću poverenje koje predstavnici sektora bezbednosti i društvo imaju u njihov rad ukoliko povećaju javnu vidljivost svog delovanja i finansijskog poslovanja.